

E-seminar: Pridobivanje informacij javnega značaja

Senka Šifkovič Vrbica, februar 2017

Za kakršnokoli zagovorniško aktivnost, to je, če želimo učinkovito uveljavljati svoja stališča in predloge pri odločevalcih, potrebujemo najprej dobre informacije. [Zakon o dostopu do informacij javnega značaja](#), ki je bil sprejet v letu 2003, vsakomur omogoča prost dostop do informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb in gospodarske družbe in druge pravne osebe zasebnega prava pod neposrednim ali posrednim prevladujočim vplivom Republike Slovenije, samo upravnih lokalnih skupnosti ali drugih oseb javnega prava.

Informacija javnega značaja je informacija, ki izvira iz delovnega področja organa. Nahaja se v obliki dokumentov, zadeve, dosjeja, registra, evidence, ki ga je organ izdelal sam ali pa v sodelovanju z drugimi organi. Te informacije so prosto dostopne pravnim in fizičnim osebam in sicer tako, da jih organ objavlja ali pa jih mora zainteresiranim posredovati. Vsak organ mora za svoje področje vzpostaviti in redno ažurirati katalog informacij, s katerim sam razpolaga, pri čemer je njihova vsebina natančneje določena z [Uredbo o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja](#). To so podatki, ki jih je organ zavezan objavljati.

Vsak organ določi eno ali več uradnih oseb, pristojnih za posredovanje informacij javnega značaja (uradna oseba). Ta tudi vodi postopek v zvezi s posredovanjem informacije javnega značaja.

Vsakdo lahko zahteva informacije javnega značaja z zahtevkom za dostop do informacij javnega značaja, ki je lahko pisen ali neformalen. Vendar pa le pisni zahtevek uživa pravno varstvo (pravico do pritožbe). Zakon pa določa nekatere izjeme, ko organ lahko zavrne posredovanje informacij. Med temi so podatki, ki so po zakonu opredeljeni kot tajni, poslovne skrivnosti, osebni podatki, podatki, ki bi pomenili kršitev zaupnosti davčnih postopkov in podatki, ki so bili pridobljeni ali sestavljeni zaradi upravnih in sodnih postopkov in katerih razkritje bi škodovalo njegovi izvedbi. Zahtevati pa tudi ni možno podatkov iz dokumenta, ki je še v izdelavi in je še predmet posvetovanja v organu, njegovo razkritje pa bi povzročilo napačno razumevanje njegove vsebine ali podatki iz dokumentov, ki so bili sestavljeni v zvezi z notranjim delovanjem organov in bi njihovo razkritje povzročilo motnje pri delovanju organa. Vendar pa je možno v omejenem obsegu zahtevati tudi razkritje teh podatkov, če javni interes po razkritju prevlada javni interes po varovanju določenih podatkov (odločitev o prevladi javnega interesa). Brez vseh omejitev pa je potrebno razkriti informacije, če gre za podatke o porabi javnih sredstev ali podatke glede emisij v okolje, odpadkov, nevarnih snovi ali podatke iz varnostnega poročila in druge podatke, za katere tako določa zakon, ki ureja varstvo okolja. Zakon o varstvu okolja pa določa, da so okoljski podatki javni (13. člen) in okoljske podatke opredeljuje (110. člen). To so predvsem podatki o stanju okolja in njegovih delov, naravnih pojavih, naravnih dobrinah (naravno javno dobro, naravne vrednote, biološka raznovrstnost, gensko spremenjeni organizmi, naravni viri), emisije in nevarne snovi, zdravstvenem stanju, varnosti in življenjskih razmerah ljudi.

O prevladi javnega interesa na zahtevo prosilca odloča na predlog predstojnika organa, ki naj bi informacije podal vlada (če je zavezan organ državne uprave, državnega tožilstva ali državnega pravobranilstva, oseba javnega prava, katere ustanovitelj je država, nosilec javnih pooblastil ali izvajalec javne službe na državni ravni), vrhovno sodišče (če je zavezano sodišče), svet samoupravne lokalne skupnosti (če je zavezan organ samoupravne lokalne skupnosti, oseba javnega prava, katere

ustanovitelj je samoupravna lokalna skupnost, nosilec javnih pooblastil ali izvajalec javne službe na ravni samoupravne lokalne skupnosti) ali organ sam, če ne gre za nobenega od predhodnih organov.

Zahtevo za dostop do informacij javnega značaja vložijo prosilec pri organu, za katerega meni, da razpolaga z informacijo. V zahtevi je potrebno navesti organ, kateremu se zahteva pošilja, ime, firmo ali ime pravne osebe, navedbo morebitnega zastopnika ali pooblaščenca in naslov prosilca; nadalje mora prosilec opredeliti informacijo, s katero se želi seznaniti in na kakšen način se želi seznaniti z njo (vpogled, prepis, fotokopija, elektronski zapis). Prosilcu ni potrebno pravno utemeljiti zahteve. Če je zahteva nepopolna, mora organ prosilca pozvati, da jo dopolni (rok najmanj 3 dni).

Organ je dolžan o zahtevi prosilca odločiti nemudoma, najkasneje pa v roku 20 dni od prejema popolne zahteve. Izjemoma lahko organ podaljša ta rok (največ za 30 dni), o čemer mora izdati sklep, zoper katerega ni pritožbe. Postopek se vodi po pravilih upravnega postopka. Če organ zahtevo za dostop delno ali v celoti zavrne, o tem izda pisno odločbo. Če zahtevi ugodno, ne izda odločbe, temveč informacije zgolj posreduje.

Če je informacija tako v elektronski kot v fizični obliki, lahko prosilec sam izbere obliko, v kateri jo želi dobiti. Če je informacija samo v elektronski ali samo v fizični obliki in organ razpolaga s tehnološkimi zmogljivostmi za potrebno pretvorbo, lahko prosilec sam izbere obliko, pri čemer mu organ zaračuna materialne stroške pretvorbe. Če želi prosilec vpogled v zahtevano informacijo, mu pooblaščenca oseba organa v času uradnih ur ali v predhodno dogovorjenem času omogoči vpogled v prostorih organa (v primernem prostoru in mu da na voljo dovolj časa). Vpogled v zahtevano dokumentacijo je brezplačen (fotokopije pa je treba plačati). Stroške ureja Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja. Stroške zaračuna le, če ti presegajo 20 EUR.

Zoper odločbo, s katero je organ zahtevo zavrnil, ter zoper sklep, s katerim je organ zahtevo zavrgel, je možna pritožba, o kateri odloča informacijski pooblaščenec. Informacijski pooblaščenec je neodvisen državni institut, ki je ustanovljen z [Zakonom o informacijskem pooblaščenecu](#). Njegova naloga je, da odloča o pritožbi zoper odločbe pristojnih organov o zavrženju ali zavrnitvi zahteve za dostop do informacij javnega značaja ter v okviru teh postopkov nadzira izvajanje samega zakona. [Informacijski pooblaščenec](#) ima po tem zakonu tudi določene naloge s področja varstva osebnih podatkov.

Skozi odločanje v pritožbenem postopku informacijski pooblaščenec pomembno vpliva na pravilno izvajanje Zakona o dostopu do informacij javnega značaja. Tako je skozi prakso njegovih določitev prišlo tudi do varovanja zahtev za dostop do informacij javnega značaja, ki so posredovane z navadno elektronsko pošto, posebej naklonjen pa je [razkrivanju informacij s področja okolja](#).

Pritožbo na Informacijskega pooblaščenca je mogoče vložiti tudi, če pristojni organ na zahtevek sploh ne odgovori. V tem primeru ni posebnega roka, vlagatelj zahteve po poteku roka za odločanje lahko kadarkoli [vloži pritožbo](#) na informacijskega pooblaščenca. Informacijski pooblaščenec odloča o pritožbi v upravnem postopku po Zakonu o splošnem upravnem postopku. Zoper njegovo odločitev pa je možen upravni spor na podlagi Zakona o upravnem sporu (vložitev tožbe v 30 dneh na Upravno sodišče).